

Максимів О. Д., викладач кафедри кримінально-правових дисциплін та ОРД факультету № 3 (м. Івано-Франківськ) Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук

**ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ДІЯНЬ
ПОВ'ЯЗАНИХ З НЕЗАКОННИМ ВИРОБНИЦТВОМ,
ВИГОТОВЛЕННЯМ, ПРИДБАННЯМ, ЗБЕРІГАННЯМ,
ПЕРЕВЕЗЕННЯМ ЧИ ПЕРЕСИЛАННЯМ
НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ, ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН
АБО ЇХ АНАЛОГІВ**

У теорії та практиці часто виникають питання щодо правильної кваліфікації діянь, які полягають у виробництві, виготовленні, придбанні, зберіганні, перевезенні чи пересиланні наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів.

На перший погляд ці дії підпадають під ознаки кримінального правопорушення передбаченого статтями 307, 309 КК України. Подібну норму містить і КУпАП у статті 44. Тож на що потрібно звернути увагу?

Предметом кримінального правопорушення являються наркотичні засоби, психотропні речовини, аналоги наркотичних засобів. Предметом адміністративного правопорушення є лише наркотичні засоби та психотропні речовини. Тобто до переліку останніх не входять аналоги наркотичних засобів.

Об'єктивна сторона ст. 44 КУпАП не охоплює дії пов'язані із виготовленням наркотичних засобів або психотропних речовин. Такі дії є об'єктивною ознакою кримінального правопорушення і охоплюють всі протиправні дії (за винятком виробництва), включаючи рафінування та екстракцію, в результаті яких вони одержуються, а також перетворюються на інші готові до використання форми чи на лікарські засоби, що їх містять [3]. Наприклад, вилучення опію-сирцю із зрізаних головок зеленого маку, висушування зрізаних стебел, коробочок маку всіх видів після вилучення з них насіння тощо[4, с. 1042].

Мета є основною ознакою, що відмежовує кримінальні правопорушення передбачені ст. 307 та ст. 309 КК України. Так,

діяння які полягають у виробництві, виготовленні, придбанні, зберіганні, перевезенні чи пересиланні наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів з метою збуту слід кваліфікувати лише за ст. 307 КК України, де сам збут є самостійною формою об'єктивної сторони цього злочину.

Судова практика встановила, що якщо ж наркотичний засіб виготовлено для збуту, а особа не встигла його збути, вона повинна відповідати не за приготування до збуту, *не за готування чи замах до злочину передбаченого ст. 307 КК України* (курсив виділено мною), а за виготовлення для збуту наркотику, що є закінченим злочином [4, с. 1042].

Слід наголосити на тому, що мета одержати майнову вигоду із збуту чи відсутність такої мети значення для кваліфікації не має так як безоплатна передача предмету злочину є однією із форм збуту. Судова практика вказує, що безоплатна передача чи пересилання наркотичного засобу в місця позбавлення волі в цілому правильно кваліфікуються судами як збут за ст. 307 КК України [5].

Відсутність такої ознаки, як збут та мета збуту є характерна не лише для діяння передбаченого ст. 309 КК України, але й для адміністративного правопорушення передбаченого ст. 44 КУпАП.

Ще однією вагомою ознакою на яку слід звернути увагу є розмір наркотичних засобів чи психотропних речовин. Так, незаконні виробництво, придбання, зберігання, перевезення, пересилання наркотичних засобів або психотропних речовин без мети збуту в невеликих розмірах є адміністративно каране діяння. З чого логічно випливає що вчинення таких дій щодо наркотичних засобів, психотропних речовин у великих та особливо великих розмірах, тобто таких що перевищують невеликий розмір, є кримінально караним діянням і в залежності від мети буде кваліфікуватись за відповідною частиною ст. 307 або ст. 309 КК України. Та з цього правила є виключення, коли предметом є особливо небезпечні наркотичні засоби чи психотропні речовини, їх розмір не визначається (наприклад, героїн, ефедрон). У такому випадку кримінальна відповідальність за ст. 309 КК України настає в разі здійснення таких незаконних дій навіть із мізерною кількістю цих наркотичних засобів [5].

Дискусійним являється питання щодо кваліфікації дій особи, в якій вилучено декілька видів наркотичних засобів, кожен з яких не перевищує невеликий чи великий їх розмір.

Судова практика показує, що допустимим є складення розмірів наркотичних засобів різних видів. Розмір цих засобів (речовин)

визначається виходячи з їх загальної кількості. У випадках, коли предметом злочину разом із наркотичним засобом чи психотропною речовиною є ще й прекурсор, об'єднувати їх розміри неприпустимо. Можна скласти лише розміри прекурсорів різних видів [5].

Таким чином при вирішенні питання щодо правильної кваліфікації діянь пов'язаних з незаконним виробництвом, виготовленням, придбанням, зберіганням, перевезенням чи пересиланням наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів та встановлення відповідного виду відповідальності слід враховувати: об'єктивну сторону, предмет та його розмір, а також мету протиправного діяння.

Список використаних джерел:

1. Кримінальний кодекс України : чинне законодавство зі змінами та допов. Станом на 1 верес. 2016 року: (ОФІЦ. ТЕКСТ). – К.: ПАЛІВОДА А.В., 216. – 212 . – (Кодекси України).
2. Кодекс України про адміністративні правопорушення : чинне законодавство зі змінами та допов. Станом на 1 верес. 2016 року: (ОФІЦ. ТЕКСТ). – К.: ПАЛІВОДА А.В., 216. – 210 . – (Кодекси України).
3. Постанова Пленуму Верховного Суду від 26 квітня 2002 року № 4 «Про судову практику в справах про злочини у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v0004700-02>
4. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України (2-е вид., перероб. та доп.) / За заг. ред. П. П. Андрушка, В. Г. Гончаренка, Є. В. Фесенка. – К.: Дакор, 2008. – 1428 с.
5. Практика розгляду судами справ про злочини у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/\(documents\)/179F1409F1D9B89AC2257B7C0044C93B](http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/(documents)/179F1409F1D9B89AC2257B7C0044C93B).